

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Pwyllgor Craffu Gwasanaethau
DYDDIAD Y CYFARFOD	22 Medi 2015
TEITL YR EITEM	Ystyried Adroddiad Drafft yr Adolygiad Dechrau i Ddiwedd (ar wasanaethau pobl hŷn)
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Gareth Roberts

Cefndir

1. Yng nghyfarfod y Pwyllgor Craffu ar 4 Mehefin 2015, awgrymwyd y dylai adroddiad ar Adolygiad Dechrau i'r Diwedd (ar wasanaethau pobl hŷn) fod yn eitem y dylid ei gyflwyno'n 'gynnar' i'r Pwyllgor gael ei graffu yng nghydestun trawsffurfio gwasanaethau a siapio ymateb y Cyngor i ofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (2014).
2. Cynhaliwyd yr Adolygiad Dechrau i'r Diwedd, sef adolygiad o wasanaethau i pobl hŷn o fis Ebrill 2014 tan fis Mehefin 2015 a datblygwyd sawl ffrwd yng Ngwasanaethau Pobl Hŷn yn ystod y cyfnod hwn. Un o'r prif dasgau oedd cydlynu'r rhain a helpu i ddilyn eu cynnydd gyda'r bwriad (erbyn haf 2015) o lunio datganiad strategaeth cydlynol a chyson fyddai'n gosod cyfeiriad ar gyfer y gwasanaethau hyn yn y cyfnod 2015-2018.
3. Roedd Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer Pobl Hŷn yng Ngwynedd yn costio £25m net (£36m gros) bob blwyddyn yn 2013/14 a disgwylir i hyn ostwng go iawn i £21m net erbyn 2017/18. Mae'r gwariant presennol yn cynrychioli gwariant net blynyddol o thua £3.7m yn uwch na chyfartaledd y grŵp perthnasol o awdurdodau lleol - y 'teulu'. Yn unol ag awdurdodau eraill yng Nghymru, mae Gwynedd yn cydnabod nad yw ei fodolau traddodiadol ar gyfer gofal cymdeithasol oedolion yn fforddiadwy nac yn ddymunol yn y tymor hwy a bod rhaid datblygu agweddau mwy hyblyg ac ymatebol fel y gellir bodloni anghenion pobl hŷn heb gyfaddawdu ar eu hannibyniaeth.
4. Er mwyn gwneud gwelliannau sylweddol yn y modd yr ydym yn helpu pobl hŷn i gael y deilliannau gorau, mae hefyd yn cael ei gydnabod bod rhaid i ni groesawu cysyniadau newydd nad ydynt efallai wedi'u profi'n llwyddiannus yn llawn. Golyga lleihad mewn adnoddau awdurdodau lleol a newidiadau mewn ffyrdd o fyw ein bod (ynghyd ag awdurdodau lleol eraill) yn canfod ein hunain yn gweithredu ar flaen y gad o ran datblygu a gweithredu polisi cymdeithasol – mae'n her sydd yn gofyn am ymateb

beiddgar, dychmygus a radical o bosib gennym. Rydym angen system iechyd a gofal sydd yn galluogi bobl o gael y gofal iawn ar yr amser iawn yn y lleoliad priodol am y pris gorau.

5. Cynhaliwyd tri darn o ymchwil lleol yn 2014 a cyfeirir atynt yn yr Adroddiad. Mae'r rhain yn cynnwys:
 - Adolygiad Ffeiliau Achos sy'n ceisio sefydlu pa mor dda mae ymarferion gwaith cymdeithasol yn helpu i gael y plattform gorau i reoli'r galw.
 - Adolygiad Llwybrau achosion sy'n ceisio sefydlu'r ffactorau sydd wedi arwain at ddefnydd cynyddol o Leoliadau Cartrefi Nyrsio.
 - Adolygiad Llwybrau achosion sydd yn ceisio sefydlu'r ffactorau (ymhlith pethau eraill) sydd wedi arwain at dderbyniadau i Ofal Preswyl.
6. Hefyd, cyfeirir sawl tro at Gronfa Gofal Canolraddol yn yr Adroddiad. Defnyddiwyd y rhaglen genedlaethol er mwyn cynorthwyo i drawsffurfio gwasanaethau pobl hŷn yng Ngwynedd, gyda'r amcan o gefnogi pobl hŷn i gadw eu hannibyniaeth am gyn hired â phosib, gan leihau'r angen am ymyrraeth ddiangen gan iechyd a gofal cymdeithasol a rheoli'r galw yn fwy effeithiol.
7. Cynhaliwyd yr Adolygiad Dechrau i'r Diwedd hefyd mewn cyfnod allweddol yng ngweithrediad Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'r ddeddfwriaeth bwysig hon yn ceisio rhoi llais, dewis a rheolaeth i bobl dros y ffordd y maent yn cael eu cefnogi wrth oresgyn rhwystrau iddynt allu cyflawni eu deilliannau llesiant. Wrth galon y nod hwn y mae egwyddor o gydweithredu wrth gynllunio cefnogaeth gymdeithasol er mwyn grymuso pobl gyda'r hyblygrwydd i benderfynu sut y caiff eu deilliannau eu cyflawni.
8. Ceir gweledigaeth gan y Cyngor i wneud Gwynedd yn le da i heneiddio. Mae'r Cyngor yn anelu i hyrwyddo a chefnogi annibyniaeth drwy alluogi pobl i fyw yn eu cartrefi am gyn hired â phosib, a chomisiynu gwasanaethau sydd yn:
 - Bodloni anghenion yr unigolyn;
 - Cyfrannu at gynnal annibyniaeth;
 - Atyniadol, priodol a chynaliadwy ar gyfer y dyfodol;
 - Cynnig dewisiadau ac opsiynau i'r unigolyn;
 - Cynnig gwerth am arian / yn gost effeithiol;
 - Bodloni'r safonau disgwyledig;
 - Digon hyblyg i allu newid er mwyn ymdrin ag unrhyw newidiadau i amgylchiadau ac anghenion yr unigolyn.
9. Wrth i'r Cyngor wneud hyn, bydd yn defnyddio'r egwyddorion a ganlyn:
 - Hyrwyddo annibyniaeth drwy sicrhau'r gefnogaeth angenrheidiol i alluogi i bobl barhau i fyw yn eu cartrefi am gyn hired â phosib;
 - Lleihau unigrwydd ac ynysiad cymdeithasol;

- Canolbwyntio ar urddas mewn gofal ac ar ansawdd gwasanaethau;
- Gweithio mewn partneriaeth;
- Cydnabod rôl gofaluwr a sicrhau bod yna gefnogaeth iddynt allu parhau i ofalu.

10. Mae yr adroddiad i'r Pwyllgor Craffu yn:

- Edrych ar sut mae awdurdodau lleol eraill yn moderneiddio eu gwasanaethau, gan chwilio i ddysgu gwersi gwerthfawr gan eraill am arloesi.
- Ystyried y wybodaeth sydd ar gael ar berfformiad, gan ddefnyddio meincnodau cenedlaethol, y grŵp cymharol o Awdurdodau Lleol (ALI) – y 'teulu', ac unrhyw ddangosyddion perfformiad lleol perthnasol.
- Adlewyrchu ar gynnydd a chyraeddiadau Gwynedd hyd yn hyn, yn enwedig ein datblygiadau (ymarferol a thrawsffurfiol) wrth ymateb i bolisiâu/strategaethau cenedlaethol newydd ac i'r newid yn ein canfyddiadau o angen.
- Crynhoi'r newidiadau y mae'r Cyngor yn anelu i'w cefnogi yn y tair blynedd nesaf, o ran ei ddatblygiad sefydliadol strategol ac o ran ei fwriadau comisiynu.

11. Mae'n bwysig cadw mewn cof nad yw y cyfeiriad a osodir gan yr Adolygiad hwn yn gwbl newydd. Mae canran uchel iawn ohono wedi ei seilio ar drefniadau presennol a phenderfyniadau y mae y Cyngor wedi ei wneud dros y blynyddoedd diwethaf. Gwnaed ymdrech i dynnu yr elfennau yma at ei gilydd a'u haddasu fel bo yn briodol yng nghyd-destun gofynion deddfwriaethol newydd, blaenoriaethau strategol y Cyngor a'r cyd-destun ariannol heriol a wynebwr gan wasanaethau cyhoeddus.

12. Mae ymgymryd â'r dasg o adolygu'r system gyfan wedi bod yn dasg enfawr. Mae natur y system gyfan yn ddeinamig ac yn golygu bod adolygiad dim ond yn dal sefyllfa ar un pwynt mewn amser - mae'r gwaith o reoli'r system i gyd angen bod yn rhan greiddiol o fusnes yr Adran a'r Cyngor. Beth sydd yn glir o'n gwaith ar:

- Llesiant a Rheoli Galw Cychwynnol
- Datblygu ymarfer
- Cefnogaeth i fyw gartref
- Llety
- Integreiddio

yw y gallwn ail-lunio'r system i gyd er mwyn cynnig gwell annibyniaeth, lleihau ynysu cymdeithasol, cynyddu urddas ac ansawdd gwasanaethau a darparu gwell cefnogaeth i ofaluwr.

13. Gwahoddir sylwadau a barn y Pwyllgor Craffu ar yr adroddiad drafft.